

ŠTĚPÁN
Z BOŽÍ MILOSTI KRÁL POLSKÝ,
VELKOKNÍŽE LITEVSKÝ, RUSKÝ, PRUSKÝ, MAZOVSKÝ,
INFLANTSKÝ A SEDMIHRADSKÝ.

1. Jakíkoli lidé by byli v Našem vojsku, ať již v žoldu nebo jako dobrovolníci, jakéhokoli stavu, povolání nebo národnosti, mají podléhat níže uvedeným článkům těchto vojenských řádů, neboť každý je zde proto, aby vojenským záležitostem pomáhal, a nikoli překážel. A jako i jiné dobré věci, tak tím více vítězství jsou od Pánaboha, tedy, aby Pánbůh požehnal našim současným záležitostem, jakož i tomu, co jsme si předsevzali a byl nám ku pomoci, má každý z velitelů a pánů připomínat svým lidem, aby měl každý z nich před očima bázeň před Bohem, modlil se k němu, a co nejpečlivěji se staral, aby měl před Bohem co nejčistší svědomí.
2. Jelikož je vojsko rozděleno a každá část táhne svou cestou, má každý táhnout tou cestou, která mu přísluší. Také, jelikož je vojsko rozděleno na houfy, má každý houf táhnout za sebou jeden za druhým, a nemají se mísit. V každém houfu pak má opět táhnout jedna rota za druhou, v tom pořadí, jaké jim bylo určeno, a nemísit se. Trén každého houfu pak má táhnout za svým houfem. Z tohoto důvodu také má být znám počet vozů, ať již krytých, vozů pro přepravu peněz, povozů, nekrytých kárek nebo jakýchkoli jiných. Pokud by pak s kterýmkoli houfem chtěli táhnout jakíkoli šenkýři, má jim být nařízeno, aby v průběhu přesunu nevykonávali svou živnost, aby nedocházelo k mísení oddílů, a aby se zařadili na určené místo.
3. Aby pak byl dodržován tento výše uvedený pořádek, který je dán každému Staršímu houfu, aby se zachovával, má být určena také dvojice rotmistrů, kteří na něj mají dohlížet. Kdo by se pak neustále mísil s jiným oddílem, má být potrestán čakanem a bulavou, a to nejen Starším houfu, ale i od uvedených rotmistrů, kteří v daný okamžik dohlíží na pořádek v houfu. Nikdo také nemá narušovat přesun zavazadel nebo děl Jeho Královského Veličenstva, a kdo by tak učinil, může být také potrestán tím, kdo byl v daný čas určen jako dozor nad věcmi Jeho Královské Výsosti.
4. Kdekoli by se v kterémkoli houfu polámal vůz, má být tento bez meškání odstraněn z cesty. Jakmile pak bude vůz opraven, mají Páni rotmistři, kteří v daný čas dohlíží na pořádek, zařídit, aby tento vůz dostal přednost, kdekoli se v řadě nachází. Kdekoli by pak nějaký vůz uvízl, mají povinnost mu pomoci ti, kterým to rotmistři přikáží.
5. V ležení má být pak každý houf povinen zaujmout své místo tam, kde mu bylo určeno. Na místech určených pro jiné houfy pak nemá ani brát potravu, ani tam pást dobytek, a zejména se mají všichni vyhýbat tomu místu, které je určeno pro královský tábor.
6. Pro potraviny pak nemá vojsko vyrážet dále, než kde byla postavena stráž, a to ani během tažení. Kdo by pak vyrazil do větší vzdálenosti, ten má být touto stráží zajat. Kdo by se pak protivil tomu, co bude popsáno dále, ten má být potrestán.
7. Jeden Námi určený Generální Profous má mít pravomoc nad kterýmkoli národem nebo vojákem jakékoli příslušnosti, a to jak v táboře, tak i kdekoli jinde, kde je potřeba. Tomuto Profousovi pak mají být ku pomoci čtyři osoby, jedna národnosti polské, druhá litevské, třetí uherské a čtvrtá německé, aby dohlédly na to, že není nikomu křivděno a že je dodržován pořádek. Každý, kdo se provinil, má být pak bez prodlení přiveden před tyto osoby, které budou zasedat v Našem táboře, tedy před starší, kteří jsou vybráni po jednom z uvedených národů. Ti pak mají danou věc vyslechnout, a pokud se jedná o záležitost mezi různými národy, mají každého vyslechnout soukromě. Každému pak má být umožněna apelace k hejtmanovi. Mají také spravovat hejtmana o všech porušeních vojenské disciplíny.

8. Ostatní záležitosti pak mají být rozhodovány obvyklým způsobem určenými hejtmanskými správci.
9. Kdo by pak na Profouse vztáhl ruku, ten má být bez možnosti odvolání trestán na hrdle. Kdo by se pak proti němu provinil slovy, má být potrestán sezením na kole [dřívější varianta trestu sezení na oslu].
10. Všichni kozáci, kteří dobrovolně vyrazí na nepřátelské území, se tam nemají toulat, ale mají být všichni pohromadě pod dozorem svého velitele, kterého jsme určili. Kdo by se pak odloučil a putoval jinudy bez vědomí nadřízených, bude trestán na hrdle, a kdokoli z našeho vojska bude mít právo jej zajmout a dopravit před hejtmana. Stejně tak nemají mít rotmistři kozáckého vojska právo přijímat služebníky z rot našeho vojska. Kdokoli by pak takového zběhlého sluhu nebo pacholka přijal, má být potrestán dle výroku jeho královského veličenstva nebo jeho rady, samotný uprchlík pak má být trestán na hrdle.
11. Nikdo nemá mít právo bez vědomí hejtmana vysílat z tábora vojáky na hlídky. Pokud by takového zajala stráž, má ji být zajat a tvrdě potrestán. Kdo by se pak této protivil nebo jí utíkal, má být bez meškání trestán na hrdle, a pokud by utekl, tak kdekoli by byl nalezen, má být trestán na hrdle a ten Rotmistr, který velí hlídce, má být tvrdě potrestán za to, že útek dopustil. Jakmile je pak potřeba někoho vyslat, má se tento prokázat propustkou, aby měl bezpečný průchod.
12. Nikdo pak nesmí ničit píce nebo nechat koně nebo voly pást se na poli, a může pouze tato pole sklídit nebo posíct pro sebe. Nikdo také nesmí podpalovat vsi, osady nebo kostely, zabíjet ruské vesničany, jejich kněží, ženy anebo děti, nebo jim činit jakékoli násilí, vsazovat je do vězení nebo brát do zajetí. Dále pak nemají právo páni rotmistři, stejně jako dobrovolně sloužící vojáci nebo kdokoli jiný, odesílat do týlu jakýkoli dobytek získaný na území nepřítele, ale mají ho dovést do tábora a tam prodat, a to proto, aby vojsko netrpělo hladem.
13. Nikdo nemá rozšiřovat jakékoli zvěsti mimo zasedání rady, ale pokud by se cokoli dozvěděl, má o tom tajně spravit hejtmana, a ten to oznámí králi. Také, kdyby se s přičiněním Pánaboha něčemu dozvěděl, má to sdělit svému rotmistrovi nebo veliteli, a ten to má oznámit hejtmanovi. O vojenských záležitostech, ať již jakékoli povahy, pak nikdo nemá otevřeně mluvit nebo je prozrazovat, neboť to pak často vede k ostudě a neposlušnosti ve vojsku.
14. Jakmile se rozbíjí tábor, nemá nikdo překážet druhému u vozu svým stanem nebo koňmi, ale každý má tábořit na místě, které mu bylo vykázano, svoje ležení mít naproti svým vozům a s vozy má také vjet tak, jak mu bylo určeno. Dále pak nikdo nesmí pod tvrdými tresty o své vůli vyjet s vozem z tábora.
15. Každý rotmistr má být přítomen u své roty, a to jak na tažení, tak i v okamžiku, kdy je vyhlášen poplach.
16. Kdo by pak sloužil ve vojsku a páchal při tom jakékoli rozbroje nebo vzpoury, má být potrestán na hrdle. Aby pak zmíněné vzpoury nevznikaly, má každý, kdo se má dostavit před hejtmana k vyřízení svojí věci, jít bez velkého doprovodu, ale pouze se dvěma nebo třemi přáteli. Stejně tak má každý všechny své záležitosti vyřizovat nejdříve v rámci své roty a přednést je rotmistrovi, rotmistr pak hejtmanovi a ten králi.
17. Kdo by se bránil nebo protivil hejtmanským sluhům nebo úředníkům, jakmile by byl vyzván, ať se ve věci jakéhokoli přestupku dostaví před hejtmana, a to i v noci, má být trestán na hrdle. Stejně tak ti, kdo by se protivili vyslání na stráž, na výzvědy nebo na hlídku.
18. Všichni rotmistři, jakož i tovaryši [tato funkce značí velitele jednotlivých družin, tedy nejmenších jednotek v rámci vojska], nemají v jakýchkoli vojenských záležitostech rozmyšlet ani konat podle svého, ale mají vyčkat hejtmanského rozhodnutí, a to pod trestem ztráty cti.
19. Nikdo nemá samostatně nakupovat potraviny od obchodníků, nebo pro tyto kohokoli vysílat. Místem pro toto má být trh, kde mají probíhat veškeré nákupy. Také, kdo páchal rozbroje na hejtmanské radě, má být potrestán tak, že pokud někoho zranil, má být trestán na hrdle, a pokud neranil a pouze tasil zbraň nebo ji pozvedl, má přijít o ruku.
20. Pokud by mezi kýmkoli došlo k hádce, nesmí nikdo pod trestem smrti jít těmto na pomoc.

21. Kdo by někoho povalil na zem, má být tvrdě trestán.
22. Má být dohlédnuto na to, aby za vojskem nešli tuláci, poběhlíci ani jiní neužiteční lidé. Za vojskem mají jít pouze ty ženy, které mají muže, zaopatřují vojsku potravu a zachovávají se poctivě. Kdokoli by pak byl přistižen s děvčkou, mají být oba trestáni na hrdle.
23. Svého zajatce má každý, ať již kterýkoli den, předvést před hejtmana, neboť je velmi důležité, aby hejtman věděl, jací vězni jsou drženi v jeho vojsku. Dle jeho rozhodnutí je pak povinen vězně hejtmanovi vydat. Také, kdyby někdo (Bože chraň) zběhl z číkoli roty nebo družiny, má to být bez prodlení oznámeno hejtmanovi.
24. Cizího nebo neznámého člověka nesmí mít nikdo za sluhu ani ho přijímat do roty, aniž by to nejprve neoznámil hejtmanovi, a to z toho důvodu, že by dotyčný mohl být špehem. Kdo by tak učinil a byl z toho usvědčen, má být tvrdě potrestán.
25. Pokud by neměl hejtmanské svolení, nesmí nikdo koně, na kterých slouží jízda, zapřahat do vozů, komukoli je zapůjčit nebo je vyslat v osobní záležitosti, a to pod hrozbou tvrdých trestů.
26. Jakoukoli nalezenou věc u sebe nemá nikdo držet déle než přes noc, ale má ji odevzdat do rukou hejtmanských úředníků, aby pak byla vystavena na sloupu nebo u něj, a každý mohl snadno nalézt své věci. Kdo učiní opak, bude trestán jako v případě krádeže.
27. Každý má za všech okolností znát heslo. Pokud by byl někdo, kdo heslo nezná, v noci zajat, má být vsazen na kolo. Z tohoto důvodu se má každý v okamžiku, kdy bude vytrubováno heslo, dostavit k trubači, aby se heslo dozvěděl.
28. Po vytroubení hesla nesmí pak nikdo pod těžkými tresty hlasitě volat, střílet z ručnic nebo pořádat hlučné hostiny.
29. Nikdo se nemá v průběhu tažení odvážit křičet ani vydávat jiné hlasité zvuky, a to z jakéhokoli důvodu. Kdo učiní opak, bude přísně potrestán.
30. Dokud se budeme osobně účastnit této války, nesmí nikdo opustit naše vojsko. Kamkoli bychom pak odjeli v jakékoli naší záležitosti a opustili při tom vojsko, mají s vojskem zůstat i naši služebníci. Kdyby však kdokoli z nich potřeboval vojsko opustit v spěšné a řádně odůvodněné věci, má být na to brán zřetel, a u jakékoli takové roty má být ustaven pořádný a poctivý poručík.
31. Jak na tažení, tak i v táboře nemá nikdo vypouštět válečné koně na pastvu, ale má je držet vždy ve stáních a připravené pro jakoukoli příležitost.
32. Žádný rotmistr nesmí dopustit, aby se, ať již na pochodu, v táboře nebo v ležení, bubnovalo na buben nebo troubilo na trubky poblíž hejtmanů nebo na pochodu poblíž správců houfů, aniž by k tomu hejtman vydal z jakéhokoli důvodu pokyn. Jakmile pak budou u hejtmana bubnovat na jeden buben, mají se k němu dostavit všichni rotmistři (kromě těch, kteří jsou nemocní), a to proto, aby si vyslechli své rozkazy a mohli je předat svým tovaryšům, zejména pak v okamžiku, kdy je potřeba rychle oznámit něco neodkladného.
33. Také má být potrestán ten, kdo by při přesunu podpálil jakékoli obydlí. Rotmistr je pak povinen na dotaz sdělit, nejen kde se jeho rota nachází, ale také, zda v rotě nikdo nechybí.
34. Bez svolení hejtmana nemá nikdo od jiného převzít jakéhokoli tovaryše ani přejít z jedné roty do druhé.
35. Šenkýři nemají pobírat peníze za službu, ale mají mít dostatečný příjem ze své šenkovní živnosti. Také se tito nemají zdržovat s vojskem, ale před táborem na místě, které jim bude vyhrazeno.
36. Nikdo nemá brát do zástavy nebo přijímat od kohokoli zbroj, jakékoli zbraně, jinou výstroj nebo oděvy. Stejně tak nemá nikdo, a zejména krčmáři a obchodníci, přijímat jakékoli kradené věci, a to pod trestem oběšení. Stejně tak, kdokoli by prohrál cokoli svého, tedy zbroj, šavli, meč, ručnici nebo oděv, má být potrestán jak ten kdo vyhrál, tak i ten kdo prohrál, jako zloděj.

37. Po odtroubení hesla nesmí šenkýři dále šenkovat, ani k sobě kohokoli přijímat nebo nechávat přenocovat, ale mají zhasit ohně, a to pod přísnými tresty. Kdokoli by pak násilím vymáhal, aby mu dále vydávali nápoje, nebo se u nich dopouštěl jakýchkoli jiných násilností, má být trestán na hrdle, jako by totéž činil v táboře.
38. Jakéhokoli sluhu, který by chtěl zběhnout z vojska, nemají tito krčmáři vyvézt, ani mu jakkoli pomáhat s útekem, a to pod ztrátou hrdla.
39. Nikdo nemá vysypávat odpad nebo zvířecí výkaly u tábora, ale má je buď vyvážet daleko od tábora, nebo tyto zakopávat alespoň loket a půl hluboko. Stejně tak se mají zdechliny, v případě že by někomu posel dobytek, odvážet na místo, které bylo určeno vojenskými úředníky. Kdo by pak činil něco jiného, bude potrestán podle hejtmanského výroku. Kdokoli by byl pak, ať již z rytířstva nebo prostého lidu, k této práci určen a nevykonával ji, má být přísně potrestán.
40. Také, kdo by pro ustavičné opilství zanedbával své povinnosti, má být dle hejtmanského výroku přísně trestán.

Všichni pěší se pak mají zachovávat dle těchto článků, které byly zapsány tak aby shrnovali jejich chování a povinnosti. Pokud by se pak v čemkoli provinili, mají být provinilci podle těchto článků trestáni. Vydáno v našem táboře ve Voronci, desátého dne měsíce srpna, léta Páně 1581, v šestém roce našeho panování.

Pro Polský Svaz přeložil

Ondřej Frančík

Korektury provedl

Lukáš Mohyla